

جلسه هفتم - درس خارج مهدویت - ۸/۷/۹۱

فایل صوتی جلسه هفتم:

00:00

<https://velaseddighah.com/fa/wp-content/uploads/۲۰۱۳/۰۴/۰۰۶-part-۷-۹۱->

[۷-۸.mpr۳]

جلسه هفتم - ۹۱/ ۷ / ۸

بسم الله الرحمن الرحيم - الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله الطاهرين سيما امام زماننا
روحى وارواح من سواه لتراب مقدمه الفداه.

مقدمه

بحث راجع به بررسی حد دلالت روایات در رابطه با رجعت پیامبر اکرم ۹ و ائمه اطهار: می باشد.[۱]
[#ftn۱] تا کنون تعدادی از روایات در این زمینه را بررسی کردیم و حالا سراغ روایات دیگر می رویم.

روایت بیست و دوم

«مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ، عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ الْخَضْرَمِيِّ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو الْخَثْعَمِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ «إِنَّ إِبْلِيسَ قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ فَأَبَى اللَّهُ ذَلِكَ عَلَيْهِ، فَقَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْتَظَرِينَ. إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ظَهَرَ إِبْلِيسُ لَعْنَهُ اللَّهُ فِي جَمِيعِ أَشْيَاعِهِ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ، وَ هِيَ آخِرُ كَرَّةٍ يَكْرُهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص. فَقُلْتُ: وَ إِنَّهَا لَكُرَّاتٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، إِنَّهَا لَكُرَّاتٌ وَ كُرَّاتٌ، مَا مِنْ إِمَامٍ فِي قَرْنٍ إِلَّا وَ يَكُرُّ مَعَهُ الْبَرُّ وَ الْفَاجِرُ فِي دَهْرِهِ حَتَّى يُدِيلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْمُؤْمِنَ مِنَ الْكَافِرِ. فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ كَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص فِي أَصْحَابِهِ، وَ جَاءَ إِبْلِيسُ فِي أَصْحَابِهِ، وَ يَكُونُ مِيقَاتُهُمْ فِي أَرْضٍ مِنْ أَرْضِي الْفَرَاتِ، يُقَالُ لَهَا: الرُّوحَاءُ قَرِيبٌ مِنْ كُوفَتِكُمْ، فَيَقْتَتِلُونَ قِتَالًا لَمْ يَقْتَتِلْ مِثْلَهُ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْعَالَمِينَ، فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى أَصْحَابِ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ص قَدْ رَجَعُوا إِلَى خَلْفِهِمُ الْقَهْقَرَى مِائَةً قَدَمٍ، وَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَ قَدْ وَقَعَتْ بَعْضُ أَرْجُلِهِمْ فِي الْفَرَاتِ. فَعِنْدَ ذَلِكَ يَهْبِطُ الْجَبَّارُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي ظِلِّ مِنَ الْعَمَامِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ قَضِي الْأَمْرُ وَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَمَامَهُ بِيَدِهِ خِزْيَةٌ مِنْ نُورٍ، فَإِذَا نَظَرَ إِلَيْهِ إِبْلِيسُ رَجَعَ الْقَهْقَرَى نَاصِصًا عَلَى عَقِبَيْهِ، فَيَقُولُونَ لَهُ أَصْحَابُهُ: أَيْنَ تُرِيدُ وَ قَدْ طَفِرْتَ؟ فَيَقُولُ: إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ فَيَلْحَقُهُ النَّبِيُّ ص فَيَطْعَنُهُ طَعْنَةً بَيِّنَ كِتْفَيْهِ، فَيَكُونُ هَلَاكُهُ وَ هَلَاكُ جَمِيعِ أَشْيَاعِهِ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يُعْبَدُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَا يُشْرَكَ بِهِ شَيْئًا وَ يَمْلِكُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع أَرْبَعًا وَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يَلِدَ الرَّجُلُ مِنْ شِيعَةِ عَلِيِّ ع أَلْفَ وَلَدٍ مِنْ صُلْبِهِ ذَكَرًا، فِي كُلِّ سَنَةٍ ذَكَرًا، وَ عِنْدَ ذَلِكَ تَظْهَرُ الْجَنَّتَانِ الْمُدْهَامَتَانِ عِنْدَ مَسْجِدِ الْكُوفَةِ وَ مَا حَوْلَهُ بِمَا شَاءَ اللَّهُ» [۲] [ftn۲_#]

خثعمی می‌گوید: از امام صادق ۷ شنیدم که می‌فرمود: همانا شیطان از خداوند در خواست کرد که او را تا قیامت مهلت دهد، ولی خداوند از در خواست او امتناع ورزید و رد کرد، فرمود تا روز معلوم از مهلت داده شدگانی، وقتی روز معلوم شود شیطان با تمام از زمان آدم تا روز معلوم ظاهر می‌شوند و آن آخرین رجعت و برگشت حضرت علی ۷ می‌باشد. راوی با تعجب سؤال کرد: آیا چندین برگشتن است که این آخرین رجعت حضرت علی ۷ است. حضرت با تأکید فرمود بلی، همانا چندین رجعت است. هیچ امامی نیست مگر این که مؤمنان و فاجران زمانش با او رجعت می‌کنند تا این که خداوند، مؤمن را از کافر جدا نموده و بر آنها حاکم کند. امیر المؤمنین ۷ میان اصحابش و شیطان در میان اعقابش رجعت می‌کنند، محل تلاقی این دو نیرو، در سرزمین اطراف فرات نزدیکی های کوفه به نام (الروحا) میباشد. جنگ سختی بین این دو نیرو شعله ور می‌شود که هرگز در عالم سابقه نداشته است. امام صادق ۷ (برای رفع شک راوی) فرمودند: گویا الآن می‌بینم اصحاب علی ۷ که حدود صد قدم به عقب برگشته اند و قسمتهایی از پاهای

آنها در آب فرات فرو رفته است. در این هنگام است که عذاب الهی بر جنود ابلیس نازل شده و نبی گرامی ۹ رابه اتمام می‌رساند، در دست او یک حربه ای «وسیله ای جنگی» از نوراست که شیطان با دیدن آن عقب عقب برگشته و از جنگ سرباز میزند. وقتی یارانش فرار او را مشاهده میکنند، باتعجب سؤال می‌کنند: به کجا می‌خواهی بروی، در حالی که پیروز شدی! جواب می‌دهد: من چیزی را مشاهده می‌کنم که شما نمی‌بینید، من از خداوند می‌ترسم رسول خدا به او می‌رسند و نیزه ای میان دو کتف او فرو کرده و به حیات او و یارانش پایان می‌دهد. بعد از هلاکت شیطان و جنودش فقط خداوند عبادت می‌شود و هیچ چیزی شریک او قرار نمی‌گیرد، و امیر المؤمنین ۷ ۴۴۰۰۰ سال حکومت می‌کند.

دلالت روایت

از این روایت، استفاده می‌شود که حضرت امیر ۷ رجعت‌های متعددی دارند، ضمن اینکه هر امام و هر مومن و کافر در دوران آن امام ۷ به دنیا برمی‌گردند. روایت در زمینه تفصیلات رجعت مجمل است لذا ما اصل رجعت را قبول می‌کنیم و تفصیل آن را با ادله و روایات معتبر می‌پذیریم.

توضیح روایت

* عبارت «حَتَّى يُدِيلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْمُؤْمِنَ مِنَ الْكَافِرِ» - یدیل یعنی: یاری کردن و غلبه دادن

مرحوم طریحی در مجمع البیان، می‌فرماید: «وَفِي حَدِيثِ عَلِيٍّ ع "إِنِّي لَصَاحِبُ الْكُرَاتِ وَ دَوْلَةِ الدُّوَلِ" لعله إشارة إلى مجيئه مع الأنبياء المتقدمين بحسب روحه [۳]. [ftn۳] و إشارة إلى مجيئه مع القائم ۷ (من همان کسی هستم که به کرات برمی‌گردم و شاید اشاره به این دارد که روح آن حضرت با انبیاء: و حضرت مهدی ۷ همراه است.) وَ مِنْ كَلَامِ الْحَقِّ "لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا مُدِيلُ الْمَظْلُومِينَ" أي أَجْعَلُ لَهُمُ الدَّوْلَةَ وَ الْغَلْبَةَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُمْ [۴]. [ftn۴] (من نصرت می‌دهم و یاری می‌کنم مؤمنین را بر کسانی که به آن‌ها، ظلم کردند)

* «...فَعِنْدَ ذَلِكَ يَهْبِطُ الْجَبَّارُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَ الْمَلَائِكَةُ وَ قُضِيَ الْأَمْرُ...»

آیا ظاهر این عبارت با اعتقادات ما سازگاری دارد؟ این عبارت شبیه آیات «وَ جَاءَ رَبُّكَ وَ الْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا» (سوره فجر، ۲۲) و یا آیه «... يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ...» (سوره فتح، ۱۰) است که ظاهر آن مورد اختلاف است، ما با توجه به بیانات ائمه طاهرين این آیات را تاویل می‌کنیم. ما در این موارد اختلافات اساسی با عامه خصوصاً سلفی‌ها داریم، آنها قائلند که خداوند عزوجل جسم است و خودش شب جمعه (استغفرالله) به

آسمان دنیا می‌آید و اعلام می‌کند که هرکسی حاجت یا مشکلی دارد، بیاید. امام رضا ۷ در برابر چنین عقایدی موضع گرفتند و فرمودند^[۵] [\[ftn۵\]](#) که خداوند اینها را بکشد، کجا پیامبر ۹ اینگونه فرموده است؟ خداوند عزوجل ملائکه‌اش را می‌فرستد تا آن‌ها، به دستور خداوند در آسمان دنیا، سؤال کنند. پس چنین روایتی که در کتاب‌های ما آمده - مختصر بصائر الدرجات- با اعتقادات ما نمی‌سازد.

* مرحوم مجلسی در ذیل روایت، بیانی دارند:

«بيان: هبوط الجبار تعالى كناية عن نزول آيات عذابه و قد مضى تأويل الآية المضمنة في هذا الخبر في كتاب التوحيد و قد سبق الرواية عن الرضا ع هناك أنها هكذا نزلت إلا أن يأتيهم الله بالملائكة في ظلل من الغمام و على هذا يمكن أن يكون الواو في قوله و الملائكة هنا زائدا من النسخ» [\[۶\]](#) [\[ftn۶\]](#)

هبوط خداوند، کنایه از نزول آیات عذاب است و تاویل آیه در کتاب توحید گذشت و روایت امام رضا ۷ در مورد چنین آیه‌ای گفته شد که آیه بصورت «...يَأْتِيهِمُ اللَّهُ بِالْمَلَائِكَةِ...» نازل شده است. [\[۷\]](#) [\[ftn۷\]](#) پس امکان دارد که واو در « فِي ظُلُلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَ الْمَلَائِكَةُ » از طرف نسخ زیاد شده باشد.

* مرحوم طبرسی رحمه الله علیه در ذیل این آیه « هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَ الْمَلَائِكَةُ وَ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ » [\[۸\]](#) [\[ftn۸\]](#) می‌فرمایند: ای هل منتظر هؤلاء المكذبون بآيات الله إلا أن يأتيهم أمر الله أو عذاب الله (منظور امر خدا و یا عذاب خدا) و ما توعدهم به على معصيته في ستر من السحاب و قيل قطع من السحاب... قيل معناه ما ينتظرون إلا أن يأتيهم جلائل آيات الله غير أنه ذكر نفسه تفخيما للآيات » [\[۹\]](#) [\[ftn۹\]](#)

* بعضی از اهل سنت با توجه به آیات «وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ؛ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ» [\[۱۰\]](#) [\[ftn۱۰\]](#) می‌گویند که خدای عزوجل در قیامت دیده می‌شود، حتی کسانی از آن‌ها که مدعی روشنفکری- از مفسرین مصری - هم هستند. می‌گویند که: الله ما احلي ذلك اليوم الذي نَنْظُرُ الي جمال ذاته لا جمال وَصْفِهِ. نغوذ بالله خود خدا را می‌بیند، جمال ذات خدا را می‌بیند نه وصف خدا. اینها از فهم این آیات عاجز هستند و حاضر هم نیستند از بیانات ائمه طاهرین استفاده کنند.

* تا این‌جا تعدادی از روایات رجعت را نقل کردیم و با اینکه بنای معطلی نداشتیم ولی مقدار زیادی از وقت را به خود اختصاص داد. مباحث مهدویت از اصولی‌ترین مباحث ما می‌باشد که متأسفانه آن را رها کرده ایم و این امر باعث شده که هرکسی وارد این عرصه شود و ادعای تخصص نماید و از طرفی بستر شبهات برای وهابیت خَدَلَهُمُ الله آماده شود. بعضی از وهابیت تا جایی پیش رفته‌اند که اصل امام زمان و آمدن ایشان را که از مسلمات است، منکر شده‌اند، با اینکه خودشان را اهل حدیث می‌خوانند ولی بر روی این همه روایات مهدوی چشم می‌گذارند. اختلافی که بین ما و بعضی از عامه در مهدویت است این است که عده‌ای از آن‌ها می‌گویند، مهدی به دنیا نیامده است ولی ما می‌گوییم به دنیا آمده است و هر

وقت خدا اراده کرد، ظاهر می‌شود. خلاصه اینکه خود ما هم باید مواظب باشیم تا بهانه دست آن‌ها ندهیم و به هر کسی - غیرمتخصص - اجازه ندهیم که وارد این عرصه شود. خدا مرحوم آقای حکیم را رحمت کند، از بعضی اساتید شنیدم که می‌فرمودند: متن عبارت یکی از فقها را چند روز بحث می‌کردند، حالا که قول یکی از فقها آنقدر اعتبار دارد که در درس خارج فقه چندین روز یک مرجع تقلید محور بحثش، فرمایش یک فقیه باشد، پس این مسائل که با احادیث و روایات و تفسیر آیات مرتبط است و یکی از اصولی‌ترین و اساسی‌ترین اعتقادات ماست، باید به طریق اولی به آن‌ها توجه شود.

وَ آخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[۱]-[ftnref۱]_. ابتدا بنده تقریر یکی از دوستان در جلسه را بیان نمایم. ایشان می‌گویند که شما در جلسه قبل «حسین بن سفیان بزاز»، یکی از راویان موجود در روایت را به استناد مهمل بودن ایشان، تضعیف نمودید در حالیکه مرحوم صدوق و زراره از ایشان زیاد، نقل روایت می‌کند - طبق ادعای ایشان - آیا کثرت روایت اجلاء از شخصی، دلیل بر وثاقت نیست؟ جواب: اولاً بنای ما در اصل مساله رجعت پیامبر اکرم ۹ و ائمه اطهار، بر بررسی سندی نمی‌باشد چون روایات در حد استفاضه و بیشتر از آن، می‌باشد و فقط برای اثبات تفصیلات رجعت سراغ بحث سندی می‌رویم. ثانیاً: آیا کثرت روایت اجلاء از شخصی و یا حتی نقل روایت اجلاء از شخصی - ولو کثیر نباشد - مایه وثاقت است؟ این خودش یک مبناست که بعضی طبق همین مبنا، تعدادی از راویان مجهول و ضعیف و مهمل را توثیق نموده‌اند- البته کثرت روایات در کتب اربعه هم در این زمینه، مبنایی است - بالاخره اینکه آیا، نقل روایت صدوق و زراره - او که از اصحاب اجماع است - از شخصی باعث وثاقت وی می‌شود؟ جای بحث دارد.

[۲]-[ftnref۲]_. مختصر البصائر؛ ص ۱۱۵

[۳]-[ftnref۳]_. در این مورد می‌توان به روایاتی از این قبیل اشاره کرد: «أول ما خلق الله عز و جل أرواحنا فأنطقها بتوحيده و تحميده... و یا روایت «... فَقَالَ الْعَبَّاسُ فَكَيْفَ كَانَ بَدْأُ خَلْقِكُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ يَا عَمَّ لَمَّا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَخْلُقَنَا تَكَلَّمَ كَلِمَةً خَلَقَ مِنْهَا نُورًا ثُمَّ تَكَلَّمَ كَلِمَةً أُخْرَى فَخَلَقَ مِنْهَا رُوحًا ثُمَّ مَرَجَ النُّورَ بِالرُّوحِ فَخَلَقَنِي وَ خَلَقَ عَلِيًّا وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ فَكُنَّا نُسَبِّحُهُ حِينَ لَا تَسْبِيحَ وَ نُقَدِّسُهُ حِينَ لَا تَقْدِيسَ...»

[۴]-[ftnref۴]_. مجمع البحرين ؛ ج ۵ ؛ ص ۳۷۳

[۵]-[ftnref۵]_. «و عن علي بن أحمد بن عمران الدقاق عن محمد بن هارون الصوفي عن عبد الله بن موسى أبي تراب الروباني عن عبد العظيم بن عبد الله الحسيني عن إبراهيم بن أبي محمود قال: قلت للرضا عليه السلام: ما تقول في الحديث الذي يرويه الناس عن رسول الله صلى الله عليه و آله: إِنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا؟ فقال عليه السلام: لعن الله المحرّفين للكلم عن مواضعه، و الله ما قال رسول الله صلى الله عليه و آله كذلك، إنما قال: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْزِلُ مَلَكًا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا كُلَّ لَيْلَةٍ فِي الثَّلَاثِ الْأَخِيرِ وَ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ فَيَأْمُرُهُ فَيُنَادِي: هل من سائل فأعطيه؟ هل من تائب فأتوب عليه؟ هل من

مستغفر فاغفر له؟ یا طالب الخیر اقبل، و یا طالب الشرّ أقصر. فلا يزال ينادي بذلك حتّى يطلع الفجر، فإذا طلع الفجر عاد إلى محلّه من ملكوت السماء. حدّثني بذلك أبي عن جدّي عن آبائه : عن رسول الله ٩ «(الجواهر السنّية في الأحاديث القدسية) (كليات حديث قدسی)، شیخ حر عاملی، محمد بن حسن، ص ۲۸۳)

[۶]. [ftnref۶]. بحار الأنوار ؛ ج ۵۳ ؛ ص ۴۳

[۷]. [ftnref۷]. «...عَنِ الرِّضَا عَلِيِّ بْنِ مُوسَى ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ- هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَ الْمَلَائِكَةُ قَالَ يَقُولُ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ بِالْمَلَائِكَةِ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَ هَكَذَا نَزَلَتْ...»

[۸]. [ftnref۸]. ترجمه آیه: آیا (پیروان فرمان شیطان، پس از این همه نشانه‌ها و برنامه‌های روشن) انتظار دارند که خداوند و فرشتگان، در سایه‌هایی از ابرها به سوی آنان بیایند (و دلایل تازه‌ای در اختیارشان بگذارند؟! با اینکه چنین چیزی محال است!) و همه چیز انجام شده، و همه کارها به سوی خدا باز می‌گردد. (سوره بقره، آیه ۲۱۰)

[۹]. [ftnref۹]. مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص: ۵۳۹

[۱۰]. [ftnref۱۰]. سوره القیامه، آیات ۲۲ و ۲۳

شاید این موارد نیز مورد علاقه شما باشد

							
آیت الله	چاپ کتاب	جلوه‌هایی از	جلسه سی ام -	جلسه ۱۲ بحث	جلسه ۲ بحث	جلسه ۹ بحث	برگزیده شدن
طبیسی: کسانی	بررسی روایات	مواضع انقلابی	درس خارج	روایات سفیانی	روایات ندای	خروج: یاجوج	اثر آیت الله
که قصاص را	از ظهور امام	فقیه خراسان	مهدویت - ۴ /	درس خارج	آسمانی =	و مأجوج =	طبیسی: بعنوان
«غیر انسانی»	زمان علیه	آیت الله	۹۱/۱۰	مهدویت -	درس خارج	درس خارج	کتاب سال
می‌دانند	السلام	العظمی حاج		۹۰/۰۶/۲۸	مهدویت -	مهدویت -	جوزه علمیه +
امنیت ر.ا.ز		شیخ محمد			۹۰/۱۰/۰۴	۹۱/۰۲/۱۱	تصاویر
جامعه		رضا طبیسی					
می‌گیرند		نجفی (ره) -					
		مقاله ای از					
		«محمد علی					
		مروچی					
		طبیسی»					